

Sociokulturní kompetence

Jazyková úroveň: B1

Předpokládaný věk: 8., 9. ročník ZŠ; SŠ

Téma: Cestování veřejnou dopravou

Časová dotace: Dvě vyučovací jednotky (2× 45 minut)

Cíle:

Jazykové cíle

1. Žák se obeznámí s pojmy *veřejná doprava, dopravní prostředek, městská hromadná doprava, jízdní řád* atp.
2. Žák dokáže vyhledat v internetovém vyhledávači potřebné dopravního spojení.
3. Žák dokáže vyhledat potřebné údaje v tabuli s odjezdy/příjezdy vlaků.
4. Žák je schopen porozumět krátkému informačnímu textu z webových stránek dopravce a na jeho základě dokáže odpovědět na dichotomické otázky. (umožňující pouze jednu ze dvou možných odpovědí, např. ano – ne atd.)
5. Žák dokáže rozpoznat popis vhodného a nevhodného chování v hromadných dopravních prostředcích.

Nejazykové cíle

1. Žák získá praktickou dovednost vyhledat na internetu potřebné spoje veřejné dopravy.
2. Žák dokáže pracovat s informacemi vyhledanými v tabuli s odjezdy/příjezdy vlaků.
3. Žák si uvědomí, jak by se měl správně chovat v hromadných dopravních prostředcích, a jak by se naopak chovat neměl.

Metodická doporučení k vybraným aktivitám

Cvičení 1

Co je veřejná doprava? Kterým hromadným dopravním prostředkem a kam nejčastěji jezdíte? Který dopravní prostředek máte nejraději? Proč?

Cvičení otevírá téma pracovního listu. Žáci se seznamují s pojmem *veřejná doprava*, sami jmenují různé hromadné dopravní prostředky a sdělují své zkušenosti s dopravními prostředky.

Cvičení 2

Umíte najít vhodné dopravní spojení na internetu? Přečtěte si text a odpovězte na otázky pod textem. Pracujte ve dvojicích.

V tomto cvičení žáci řeší zadanou situaci pomocí nejčastěji využívaného webového prohlížeče [idos https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/odjezdy](https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/odjezdy). Seznámí se s ním a naučí se jej za pomoci vyučujícího prakticky používat.

Cvičení 3**Rozumíte symbolům užívaným v jízdních řádech? Spojte, co k sobě patří.**

V tomto cvičení se žáci seznamují se symboly běžně používanými ve vlakových jízdních řádech, takto si fixují a prohlubují praktickou dovednost získanou ve cvičení 2.

Cvičení 4**Jaké největší zpoždění kvůli dopravě jste zažili? Co jste kvůli zpoždění nestihli? Jakou náhradu můžete po dopravci žádat, pokud má váš dopravní prostředek zpoždění? Kde byste tyto informace hledali? Využíváte aplikace, které vám pomohou sledovat, zda má váš dopravní prostředek zpoždění? Podělte se o své tipy se spolužáky.**

Cvičení se tematicky vrací k PL 12 (*Máme zpoždění*) a zároveň předznamenává cvičení 5. Žáci sdělují své zkušenosti se zpožděním a uvědomují si případné komplikace s ním spojené.

Ve společné diskusi by se žáci měli dozvědět, že pokud má jejich dopravní prostředek zpoždění, je možné žádat kompenzaci, např. vrácení peněz, potvrzení o zpoždění. Ta se řídí aktuálními pravidly, která je většinou možné dohledat na internetových stránkách dopravce (např. <https://www.cd.cz/typy-jizdenek/odskodneni-reklamace-a-vymeny/-26400/>), popř. se dopravce přímo zeptat.

Užitečné je také seznámit žáky s možnostmi moderních technologií, které umožňují nákup jízdenek online, sledování jízdy konkrétního dopravního prostředku aj. (např. aplikace *Můj vlak*) – tomuto tématu je možné se věnovat podrobněji v rámci projektového vyučování apod.

Cvičení 5**Prohlédněte si tabuli odjezdů vlaků ze stanice Praha hlavní nádraží. Odpovězte na otázky.**

Žáci rozvíjejí schopnost orientace ve víceúrovňové tabulce, s níž se můžou běžně setkat. Učitel může žáky motivovat k tomu, aby v terénu pořídili záznam informační tabule s podobnými daty a sami k ní vymysleli otázky na porozumění.

Cvičení 6**Pracujte s tabulí ve cvičení 5. Vymyslete otázky k odpovědím A–C.**

Žáci sami vymýšlejí otázky k nabízeným odpovědím. Cvičení vyžaduje nejen porozumění tabulce, ale i hlubší přemýšlení a kreativitu. Můžou vzniknout nečekané, ale nikoli defektní otázky (např. A) *Do kterého slovenského města jede vlak napsaný na tabuli?*). V klíči jsou uvedeny varianty otázek, k nimž by mělo cvičení ideálně vést.

Cvičení 7**Které prostředky veřejné dopravy můžete využívat ve vaší obci? Vysvětlete, co znamená zkratka MHD.**

Žáci se zaměří na obec, v níž žijí, a jmenují různé dosažitelné způsoby veřejné dopravy / městské hromadné dopravy.

Cvičení 8

Přečtěte si příspěvek z webu Pražské integrované dopravy. Na základě informací z textu rozhodněte, zda jsou věty pod textem pravdivé, či nepravdivé.

V tomto cvičení žáci prokazují porozumění krátkému, ale informačně hutnému textu z webových stránek. Ve třídě lze diskutovat, zda a proč žáci takové informace vyhledávají a zda jim rozumějí. Porozumění takovým zprávám je podmínkou informační gramotnosti.

Poznámka: Pražská integrovaná doprava (PID) je integrovaný dopravní systém zahrnující metro, tramvaje, železnici, trolejbusy, městské a příměstské autobusové linky, lanovou dráhu na Petřín, několik přívozů a síť parkovišť P+R. Zasahuje na území hlavního města Prahy a okresů Středočeského kraje Praha-východ, Praha-západ, Mělník, Beroun, Příbram, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Benešov, Mladá Boleslav a Nymburk.

Cvičení 9

Jak se máme správně chovat v hromadných dopravních prostředcích? Proč se musíme k ostatním cestujícím chovat ohleduplně? Uveďte příklady vhodného a nevhodného chování, které jste v dopravě zažili.

Žáci společně stanovují zásady správného chování v hromadných dopravních prostředcích. Sdílejí s ostatními dobré a špatné zkušenosti.

Cvičení 10

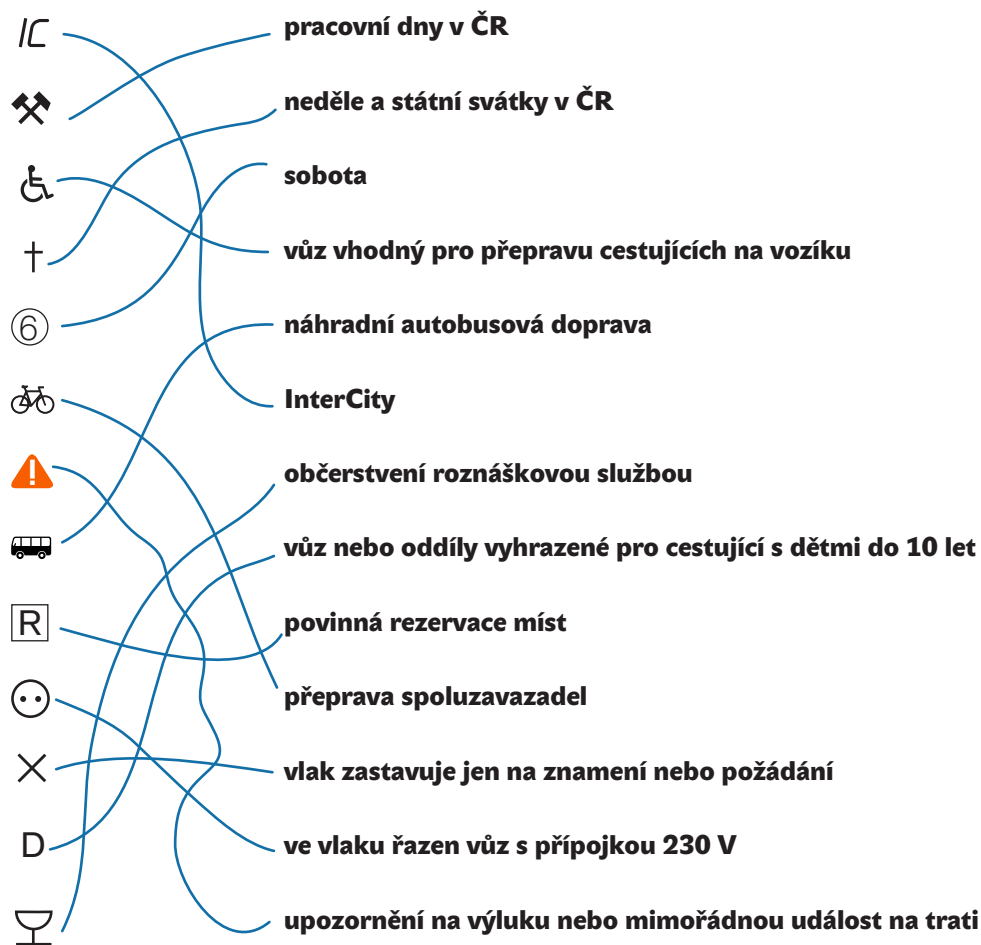
Rozhodněte, která tvrzení říkají, jak se máme v dopravních prostředcích správně chovat, a která naopak říkají, jak se v dopravních prostředcích chovat nemáme.

V tomto cvičení žáci vyhodnocují vhodné a nevhodné chování v dopravních prostředcích.

(Zpracováno podle ŠPAČEK, LADISLAV: Slon v porcelánu aneb Jak se neztratit v labyrintu etikety. Praha: Albatros, 2006.)

Klíč k vybraným cvičením

Cvičení 3 Rozumíte symbolům užívaným v jízdních řádech? Spojte, co k sobě patří.

Cvičení 5 Prohlédněte si tabuli odjezdů vlaků ze stanice Praha hlavní nádraží. Odpovězte na otázky.

- A) Jak velké zpoždění má vlak do Chebu?
50 minut.
- B) Kam jede vlak, který má na tabuli zpoždění přesně hodinu?
Hamburg Altona. / Děčín hl. n. / Do Hamburku. / Do Děčína.
- C) Kolik vlaků má zpoždění větší než půl hodiny?
Šest.

Cvičení 6 Pracujte s tabulí ve cvičení 5. Vymyslete otázky k odpovědím A)–C). Např.:

- A) **Kam jede vlak, který má největší zpoždění?**
Kam jede vlak, který má zpoždění 240 minut?
Kam jede vlak, který má zpoždění 4 hodiny?
Kam jede vlak v 5:24?
- B) **Jak velké (jaké) zpoždění má vlak do stanice Praha-Vršovice?**
Jaké nejmenší zpoždění má některý vlak?
Jak velké (jaké) zpoždění má vlak v 9:12?
- C) **V kolik jede vlak do Berouna?**
V kolik jede vlak, který nemá zpoždění?

Cvičení 8 Přečtěte si příspěvek z webu Pražské integrované dopravy. Na základě informací z textu rozhodněte, zda jsou věty pod textem pravdivé, či nepravdivé.

- A) V Praze jezdí od půlnoci do čtvrté ráno noční tramvaje. ANO NE
- B) Noční tramvajové linky jezdí po celý týden ve stejných intervalech. ANO NE
- C) Tramvajová zastávka Lazarská je pro noční přestupování nejdůležitější. ANO NE
- A) Autobus číslo 912 má navazující dopravní spoj. ANO NE
- B) Autobusové linky jezdí v nočním režimu i do některých obcí blízko Prahy. ANO NE

Cvičení 10 Rozhodněte, která tvrzení říkají, jak se máme v dopravních prostředcích správně chovat, a která naopak říkají, jak se v dopravních prostředcích chovat nemáme.

SPRÁVNĚ ŠPATNĚ

(Zpracováno podle ŠPAČEK, LADISLAV: *Slon v porcelánu aneb Jak se neztratit v labyrintu etikety*. Praha: Albatros, 2006.)

- A) Při nastupování dejte přednost těm, kteří vystupují.
- B) Jakmile se otevřou dveře tramvaje nebo metra, zatlačte trochu do spouštěcích, abyste byli uvnitř co nejdříve. Nejhorší jsou staří lidé a matky s dětmi, na ty musíte dost přitlačit, aby postupovali rychleji.
- C) Sedněte si jen tehdy, je-li dostatek volných míst především pro starší a pro ženy.
- D) Okamžitě si najděte volné sedadlo, jinak budete celou cestu stát.
- E) Sedte tak, abyste nepřekáželi ostatním.
- F) Neuvolňujte sedadlo nikomu, ani starší paní – stejně většinu dne jen sedí doma, zatímco vy musíte být stále v pohybu.
- G) Můžete se klidně bavit s kamarády, ale potichu, abyste ostatní neotravovali svými soukromými hovory.
- H) Sedte s nataženýma nohama, abyste si trochu odpočinuli, stojící cestující to přece musí pochopit a udělat vám místo.
- I) Když jedete se svým přítelem nebo přítelkyní, můžete se líbat, objímat, sedět na klíně a tak podobně. Ať ostatní vidí, jak se máte rádi!
- J) Nebavte se v dopravních prostředcích sprostě, přivádíte tím do trapné situace ostatní cestující, zvláště maminky s dětmi.
- K) Vystupujte co nejrychleji. Když vám někdo na schůdcích překáží, nebojte se do něj trochu strčit.
- L) Když vidíte, že vystupuje starší člověk, který má strach z vysokých schodů, nabídněte mu pomoc.